

Vereniging Hendrick de Keyser
Notulen Algemene Ledenvergadering, donderdag 23 juni 2011
Aanvang 20.00 uur, locatie: Aula van het Hodshon Huis te Haarlem

De Algemene Ledenvergadering wordt bijgewoond door ca. 140 leden.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet iedereen van harte welkom in de aula van het Hodshon Huis, waarvan de restauratie met het aanbrengen van twee grote gereconstrueerde kroonluchters enkele dagen tevoren voltooid is.

Alvorens tot de behandeling van de agenda over te gaan herdenkt de vergadering met een moment van stilte de in het verslagjaar overleden oud-bestuurders en ereleden, de heren P.M. van der Laan, R. Meischke en oud-bestuurder C.A. van Swigchem.

2. Notulen Algemene Ledenvergadering 17 juni 2010

De notulen waren te raadplegen op de website van de Vereniging. Daarnaast lagen ze ter inzake bij het secretariaat.

De voorzitter vraagt de aanwezigen of er vragen of opmerkingen zijn over of naar aanleiding van de notulen. Dat blijkt niet het geval te zijn en derhalve worden deze vastgesteld.

3. Mededelingen en ingekomen stukken

De voorzitter deelt mee, dat een aantal berichten van verhindering is ontvangen. Deze zullen niet tijdens de vergadering worden opgesomd, maar later in het verslag opgenomen. Het betreft:

■ Dhr. A.L.L.M. Asselbergs, Amersfoort	■ Dhr. A.M. van der Meij, Leeuwarden
■ Dhr. J.F.H.H. Beekhuizen, Amsterdam	■ Dhr. N.L. Mookhoek, Dordrecht
■ Dhr. T.J. Berkhout, Amsterdam	■ Dhr. K.A. Ottenheim, Utrecht
■ Dhr. A.F.W. Bosman, Utrecht	■ Mw. M. van de Poll-Elion, Hattem
■ Mw. C.W. Fock, 's-Gravenhage	■ Dhr. F.J. de Raay, Hoofddorp
■ Dhr. J. Franssen, Wassenaar	■ Dhr. A.J. Reeders, Huizen
■ Dhr. C. de Haas, Usquert	■ Dhr. A.A. Schulting, Reeuwijk
■ Dhr. J.J.L. van Helsdingen, 's-Gravenhage	■ Dhr. J.G. Selen, Geldern-Walbeck
■ Dhr. J.M. Hengeveld, Zelhem	■ Mw. J.G. Slaghekke, Kamperland
■ Dhr. M.A.M. Kortenbout van der Sluijs, Spankeren	■ Mw. W. Sorgdrager, Amsterdam
■ Mw. P.W. Kruseman, Amsterdam	■ Dhr. K.J. Storm, Aerdenhout
■ Mw. M. Leeuwenberg, Amsterdam	■ Dhr. W.F.C. Tromp Meesters, Zwolle
■ Dhr. O. Loonstra, Dokkum	■ Dhr. W.J.G.M. Waanders, Zwolle
	■ Mw. T.S.M. van der Woud, Zoetermeer

Daarna doet de voorzitter een tweetal mededelingen.

- **De gevolgen van de kredietcrisis**

De ongunstige economische conjunctuur doet zich vooral gevoelen in de huursector: er is, in het bijzonder in de oostelijke en noordelijke provincies, sprake van meer dan gebruikelijke leegstand. Dit leidt uiteraard tot teruggang in de huuropbrengsten. Bovendien zullen ter bestrijding van de leegstand hier en daar huurverlagingen moeten worden overwogen. Gelukkig

is het effect tamelijk beperkt gebleven en zijn er al enige tekenen van herstel. Gehoopt wordt dat dit zich in het volgend verslagjaar zal doorzetten, al zullen we zeker tot in 2012 de gevolgen nog blijven merken.

- **De kosten voor ledenservice en voorlichting**

De tweede mededeling heeft betrekking op de kosten voor ledenservice en voorlichting. De voorzitter legt uit, waar deze kosten aan worden besteed. Het gaat om een scala aan activiteiten ten behoeve van de Vereniging, zoals de vervaardiging van het jaarverslag in een steeds aantrekkelijker vorm, de werving van sponsors voor verwervingen en restauratiekosten, het participeren in publieke evenementen (Uitmarkt, Open Monumentendagen e.d.) en het organiseren van een zeer succesvol eigen programma van rondleidingen en openstellingen, waarbij sinds kort ook leden als vrijwilligers worden betrokken. Dit alles heeft geleid tot zowel een grotere landelijke naamsbekendheid als een verdere groei van het ledental, dat op dit moment 3577 bedraagt.

Als reactie op deze mededelingen vraagt de heer Landheer het woord. Hij brengt zijn erkentelijkheid tot uitdrukking over de wijze waarop de heer de Bruijn gedurende zijn ambtstermijn als voorzitter de Vereniging heeft geleid. De vergadering ondersteunt zijn appreciatie met een hartelijk applaus.

4. Bespreking Jaarverslag 2010

- **Begroting 2010**

De directeur laat aan de hand van een staafdiagram zien dat in de begroting voor 2010 de lasten voor instandhouding, waaronder restauratie en onderhoud worden begrepen, een beslag leggen zowel op de zogenaamde overige baten (in feite de huurinkomsten) als op een groot deel van de drie overige batenposten: de subsidies overheden, de baten acties van derden en de baten eigen fondsenwerving.

Dat laat weinig ruimte voor de overige lasten. Met name voor verwerving was, zoals gebruikelijk, een tamelijk gering bedrag gereserveerd. In de loop van het boekjaar is het echter tot meerdere belangwekkende verwervingen gekomen en mede daardoor is het begrote bedrag uiteindelijk ruimschoots overschreden.

Vervolgens komen deze verwervingen kort aan bod. Het gaat om een zestal.

- **Verwervingen**

Hardegarijp, Rijksstraatweg 24

In Hurdegaryp heeft de Vereniging het eigen woonhuis van de architect Abe Bonnema uit 1961-63 verworven. Dit huis is een specimen van een tot het uiterste doorgevoerd functionalisme, kenmerkend voor deze fase in de Nederlandse bouwkunst. Ook de tuin van Mien Ruys behoort tot het complex.

Venlo, Henry Dunantstraat 4

Een parallelle aankoop is het eveneens eigen woonhuis van de Limburgse architect Huub de Bruyn in Venlo uit 1967, dat een meer gematigde versie van het functionalisme representeert.

Maassluis, Hoogstraat 11, Gemeenlandshuis Delfland

De derde verwerving is een schenking, namelijk het Gemeenlandshuis van Delfland in Maassluis. De directeur gaat in op het fraaie 17^e-eeuwse exterieur, de fenomenale spiltrap met een 'open' spil en op de restauratie van de vergaderzaal, waar een wandbespanning uit de

achttiende eeuw thans slecht harmonieert met een tamelijk recent aangebrachte kleurstelling van de lambrisering in zeventiende-eeuwse trant. De Vereniging wil het achttiende-eeuwse aanzicht van de wanden herstellen.

Velsen-Zuid, Koetshuizen landgoed Beekestijn

Driehuis, 'Kapelwoning' landgoed Beekestijn

Op het terrein van het landgoed Beekestijn zijn, nadat de Vereniging eerder het hoofdhuis had verworven, nu ook de beide koetshuizen en een als folly gebouwde vroeg-neogotische kapelwoning in ons bezit gekomen.

Heiloo, Poppenhuis Nijenburg

Tenslotte komt een bijzondere verwerving ter sprake: het poppenhuis van de buitenplaats Nijenburg te Heiloo, dat sinds 1730 in het huis gestaan heeft en na een omvangrijke en kostbare restauratie weer deel zal uitmaken van het interieur.

- **Restauraties**

Dit onderdeel wordt gepresenteerd door mevrouw Finaly, de adjunct-directeur van de Vereniging. Zij begint met een kort overzicht van de begrote en werkelijke uitgegeven gelden ten behoeve van restauratie, groot en regulier onderhoud.

Vervolgens laat zij zes restauratieprojecten zien van de tien die in 2010 in volle gang waren, naast tien groot-onderhoudswerken en reguliere werkzaamheden aan tweehonderd panden. Net zoals bij de verwervingen, komen vooral aspecten aan bod die men niet in het jaarverslag kon lezen.

Amsterdam, de 'Burcht van Berlage'

In de Burcht van Berlage werden de eiken lambriseringen van Berlage en een tweede serie schilderijen van Roland Holst, die sinds de restauratie van de Bondsraadzaal in 2001 als overbodige onderdelen lagen opgeslagen, hergebruikt. De schilderijen en de lambriseringen hebben een betekenisvolle plek gekregen in twee vertrekken op de begane grond.

Stoomgemaal De Cruquius

Bij de grote Cruquiusrestauratie ging het in 2010 naast het herstel van de stortvloer en de vele honderden meters metsel- en voegwerk, om het verwijderen van massa's slib en bagger en het herstellen van gietijzeren ramen en deuren uit de bouwtijd.

Dordrecht, Huis Rodenburch

In Huis Rodenburch te Dordrecht werd een achttiende-eeuws rococo plafond herontdekt, maar achter het fraaie plafond uit de negentiende eeuw buiten zicht gelaten om de negentiende-eeuwse eenheid van het betreffende vertrek niet te verstoren. Voorts werden de funderingen van de gangmuren hersteld.

Groningen, Ossenmarkt 5

Het pand Ossenmarkt 5 in Groningen kreeg oude kleurstellingen in het interieur terug. Bovendien werd het Louis XIV stucwerk in de hal, dat als het ware was dichtgeslibd, in oude glorie hersteld, waardoor het oorspronkelijk reliëf weer tot zijn recht komt.

Utrecht, Janskerkhof 16

In het huis, dat de Vereniging aan het Janskerkhof te Utrecht bezit, werden op de eerste verdieping veel twintigste-eeuwse scheidingswandjes gesaneerd, waardoor de structuur van een grote zaal kon worden hersteld die zich met de originele schouw en het moer- en kinderbintenplafond weer in zeventiende-eeuwse omvang en afwerking kan manifesteren.

Dordrecht, Bolwerk 4

Tenslotte werd van het Dordtse pand Bolwerk 4, dat uit 1908 stamt, de oude gevelindeling weer geheel teruggebracht, inclusief terugplaatsing van de voordeur op zijn oorspronkelijke plek. Verdwenen geveldetails werden gereconstrueerd, lelijke vertimmeringen in het interieur werden ongedaan gemaakt en oude kleurstellingen werden weer aangebracht.

Ter afsluiting van de bespreking van het jaarverslag geeft de voorzitter de gelegenheid tot vragen en opmerkingen.

De heer de Vries plaatst een kritische kanttekening bij het standpunt dat Hendrick de Keyser, blijkens de tekst van de inleiding van het jaarverslag, inneemt ten aanzien van de vernieuwing van de monumentenwet. In het bijzonder op het punt van de wettelijke bescherming bij bouwkundige ingrepen onderschrijft hij de tekst niet. Hij vraagt zich af of dit standpunt door de gehele Vereniging gedeeld wordt. De voorzitter antwoordt, dat de kwestie uitvoerig in bestuurlijke gremia van de Vereniging besproken is en dat de tekst de daarover bestaande opvattingen van alle betrokkenen weergeeft. De directeur gaat vervolgens nog eens inhoudelijk op de zaak in. Hij beklemtoont, dat het geenszins de bedoeling is om de bescherming van waardevol erfgoed te verzwakken, maar dat het uitsluitend gaat om het wegnemen van onnodig vertragende formaliteiten bij technische ingrepen, die het monument juist ten goede komen, bijvoorbeeld het verwijderen van storende elementen om een oude structuur te herstellen of het plegen van onderhoud waarbij er niets veranderd. Uiteraard laten de nieuwe voorstellen van de wetgever een zekere ruimte voor ondeskundigen en kwaadwilligen, maar de directeur wijst er op, dat dit in de huidige praktijk ook al het geval is. De rigiditeit van het oude vergunningsbeleid had zelfs een averechts effect, omdat veel bezitters van monumenten al hun verbouwingen aan het oog van de overheid probeerden te onttrekken, geërgerd als zij waren door de vaak overbodige procedures.

De voorzitter vraagt de vergadering, of er nog verdere vragen zijn en stelt vervolgens vast, dat de vergadering kennis neemt van het tekstgedeelte van het jaarverslag.

5. Bespreking en vaststelling Jaarrekening 2010 (onderdeel Jaarverslag 2010)

De directeur licht de jaarrekening 2010 kort toe met behulp van een diagram van de staat van baten en lasten. Hij wijst op de verschillen tussen de begrote bedragen en werkelijke inkomsten en uitgaven. Bij de baten gaat het om de eerder al gememoreerde lagere huurinkomsten doch daarentegen een veel hoger bedrag aan subsidies. Bij de lasten is de post instandhouding ruim hoger dan gepland, mede vanwege de subsidies, die voor enkele projecten juist in 2010 ter beschikking kwamen. Voorts is er een hoger bedrag aan verwervingen, die in de praktijk meestal niet te voorzien zijn, uitgegeven. Dit bedrag correspondeert met het uiteindelijk verliessaldo van ca. € 400.000.

De penningmeester wijdt daarna nog enkele woorden aan de balans, waarbij hij vooral de nadruk erop legt, dat de Vereniging een solide financieringspositie bezit, zodanig, dat de schulden nooit zo ver oplopen dat ze niet binnen 8 jaar zouden kunnen worden afgelost of dat bezittingen zouden moeten worden afgestoten.

De heer de Vries stelt enkele vragen naar aanleiding van de jaarcijfers. De directeur legt uit dat de huurderwing ten gevolge van extra uitgevoerde restauraties inderdaad niet te voorzien was, omdat de betrokken restauraties zelf niet te voorzien waren. Hij specificeert ook de kosten van verwerving: behalve gelden ten behoeve van de Beekestijnse panden betreffen die ook woonrechten voor de verwervingen in Venlo en Hardegaryp en een reservering voor het gemeenlandshuis te Maassluis. De penningmeester verduidelijkt een passage over erfpacht, waarin de Vereniging zelf erfpacht heft. Voorts licht hij een schijnbare contradictie toe met betrekking tot het aankoopbudget, waarbij het in het ene geval gaat om beschikbare liquiditeiten en in het andere om de ruimte waarover de Vereniging beschikt om leningen af te sluiten.

De heer Heijne Makkreel stelt een vraag over de liquiditeiten. Hij stelt vast, dat de kortlopende schulden met ca. € 700.000 de vorderingen en liquide middelen overtreffen en vraagt zich af, of de Vereniging daardoor niet in liquiditeitsproblemen kan geraken. De directeur beaamt de berekening. Wel wordt een eventueel probleem verkleind doordat de Vereniging kan beschikken over een financieringskrediet bij het NRF van € 1.500.000, maar wanneer dat uitgeput zou raken, dan dient een nieuwe hypothecaire lening, steeds binnen de ruimte die de Vereniging zich zelf gesteld heeft, te worden afgesloten.

De voorzitter concludeert dat de ledenvergadering het jaarverslag vaststelt en décharge verleent aan het Bestuur en de Raad van Commissarissen, hetgeen bevestigd wordt bij acclamatie.

6. Voordracht (her)benoemingen

Overeenkomstig de voordrachten besluit de vergadering de volgende personen te (her)benoemen.

Herbenoeming Bestuur *Jaar van aftreden*

- P.B. de Bruijn, voorzitter 2012
- Mw C.W. Fock 2012

Herbenoeming Raad van Commissarissen *Jaar van aftreden*

- A.L.L.M. Asselbergs 2012
- M. Schimmelpenninck 2015

Benoeming Raad van Commissarissen *Jaar van aftreden*

- E. Ten Cate 2015

(directeur Ten Cate Private Banking, daarnaast o.a. Kamerheer van de Koningin, voorzitter Stichting Huis Bergh, bestuurslid Kasteel Regteren)

- Mw W. Sorgdrager 2015

(oud-minister, oud-voorzitter Raad voor Cultuur, thans lid van de Raad van State)

Alle voordrachten worden bij acclamatie aangenomen.

7. Bespreking lopende jaar 2011

• Begroting 2011

De directeur geeft een beknopte toelichting op de begroting voor 2011 en vergelijkt deze met de jaarrekening van 2010. Hij wijst op de terughoudend begrote huurinkomsten, de wellicht iets te optimistisch geschatte subsidies van overheden en de flink teruggebrachte post voor instandhouding.

Tenslotte stipt hij aan dat voor verwervingen, zoals steeds, een gering bedrag is begroot, maar dat de realiteit daarvan in de loop van dit jaar kan afwijken.

Daarna introduceert hij enkele recent verworven en zeer binnenkort te verwerven panden.

• Verwervingen

Sint-Annaland, Voorstraat 38

Ten eerste een huis in Sint-Annaland uit 1620 met oudere onderdelen, dat aan de Vereniging geschonken wordt door de oud-commissaris de heer G.M.L. van Loon. Het pand met fraaie trapgevel is het enige in het dorp dat de grote brand van 1692 heeft overleefd.

Tegelen, 'Hoekstraat 6-10, 'Het Kranenbreukershuis'

Ten tweede een ware bouwval te Tegelen, een voorhuis uit 1829 en een brouwerij uit 1767. Hier zal de Vereniging optreden als vangnet-organisatie: als wij ons niet over dit pand ontfermen, zal het stellig verloren gaan. Ook voor het aanzicht van de dorpskern is het behoud van dit complex van groot belang.

Velp, Den Bruyl 35, Huis Slegers

Tenslotte een derde huis, in Velp. Het betreft één van de beste naoorlogse scheppingen van Rietveld, een atelierwoning voor de kunstenaar Piet Slegers. Het huis is nog nagenoeg volledig in de toestand van het bouwjaar 1954 en wordt nog steeds door de heer en mevrouw Slegers bewoond. Voor dit pand is een reservering in de begroting gemaakt, waarnaar eerder in de vergadering door de heer de Vries geïnformeerd was.

Vervolgens toont de adjunct-directeur beelden van vijf lopende instandhoudingsprojecten.

• Restauraties

Stoomgemaal De Cruquius

Om te beginnen opnieuw de Cruquius, waar dit jaar de enorme gietijzeren pompzuigers aan de beurt zijn gekomen en de kantelen uit de periode van de uitbreiding van het gemaal op de schoorsteen zijn teruggebracht.

Middelburg, Vlasmarkt 51

Vervolgens een huis van Pieter Post aan de Vlasmarkt in Middelburg, dat aan de achterzijde verzakte. Bij het herstel van de fundering zijn goed intacte vloerresten teruggevonden van één van de middeleeuwse huisjes die voor het grote zeventiende-eeuwse pand plaats moesten maken en een zeventiende-eeuws riool met natuurstenen afdekplaten. Overwogen wordt om deze archeologische restanten middels een luik toegankelijk te houden.

Zwolle, Sassenstraat 31

Ten derde de Hof van Ittersum te Zwolle, waar bij werkzaamheden in de grote zaal achter een bescheiden schouw uit de negentiende eeuw de resten van een enorme vijftiende eeuwse schouw

(groter nog dan die van de Zwolse schepenzaal) zijn teruggevonden, die met instemming van de gemeente verder blootgelegd konden worden.

's-Hertogenbosch, Hinthamerstraat 138

Daarna het huis aan de Hinthamerstraat in Den Bosch, dat vooral aandacht heeft gekregen door de zeldzame muurschilderingen. In het lopende jaar is het cascoherstel begonnen waarbij ondermeer een zwaar naar binnen hellende en bollende middeleeuwse achtermuur met behulp van een draailier langzaam is rechtgetrokken.

Heiloo, buitenplaats Nijenburg

Tenslotte het hoofdhuis van Nijenburg in Heiloo, waar het interieur is hersteld en deels verbouwd. De zolderverdieping is tot een goed bewoonbaar appartement verbouwd, onder andere door extra lichtinval aan te brengen in de kapconstructie. Door herstel van de kleurstellingen (o.a. oorspronkelijke houtingen) uit de periode 1830-1860 en een klein detail als het blootleggen van oude blindnissen in het stucwerk, is de belevingswaarde van het huis aanzienlijk verbeterd.

8. Rondvraag en sluiting

- De heer de Vries heeft een reeks vragen. Ten eerste waarom de Vereniging in het pand Herengracht 39 te Amsterdam een autostalling handhaaft. De directeur antwoordt, dat dit berust op historische continuïteit: de begane grond is altijd wagenstalling geweest.
- Ten tweede waarom bij het weer aanbrengen van een pui in de Burcht van Berlage glas en staal zijn gebruikt in plaats van hout. De directeur wijst er op, dat het beleid van de Vereniging is om geen volledige reconstructie na te streven, wanneer onvoldoende gegevens over de oude toestand beschikbaar zijn. In dit geval zijn de vormen gehandhaafd, maar de materialen bewust modern gekozen.
- Ten derde vraagt de heer de Vries om een gevelsteen aan te brengen aan het pand Binnenluiendijk 4 in Hoorn, omdat dit zou stroken met de bedoelingen van de schenker. Het bestuur vindt dit een aardig idee en zal de suggestie in enigerlei vorm overnemen.
- Ten vierde kritiseert de vragensteller de kleurharmonie van het natuursteen op de gevels van Bloemgracht 87-91, nadat aldaar de gevelstenen gepolychromeerd zijn. De adjunct-directeur antwoordt dat de gevelstenen altijd gepolychromeerd waren, terwijl overige natuurstenen ornamenten in een effen Bentheimertint geschilderd waren omdat deze meededen in het gevelbeeld van de rode baksteen en zandsteenkleurige speklagen, waterlijsten en accenten. De Bentheimer-kleur zal bij een volgende schilderbeurt nogmaals bestudeerd worden en zonodig bijgesteld.
- Tenslotte wijst de heer de Vries erop, dat de Vereniging veel geld uitgeeft aan de verwerving van moderne panden, terwijl oude monumenten vaak om niet worden verkregen. De directeur beaamt dit, maar stelt daartegenover, dat de oude huizen veelal met grote restauratielasten worden verworven, terwijl de moderne in het algemeen in goede staat verkeren.
- Mevrouw Schaap vraagt, of gedurende de afgelopen winter, toen zij bij zeer lage temperaturen nog werkzaamheden zag verrichten aan het exterieur van de Cruquius, de bouwlieden niet te zwaar belast werden. De adjunct-directeur verzekert de vraagstelster, dat de paar werknemers die voegen uithakten dit uit vrije wil hebben gedaan en dat zij frequent werden gelaafd met warme dranken.

- De heer van den Ende informeert of de Cruquius na restauratie ook weer maalvaardig wordt gemaakt. Mevrouw Finaly antwoordt dat dit helaas niet mogelijk is: de stoommachine kan niet meer als gemaal functioneren en de uitstroom naar de Ringvaart is geblokkeerd (en het Hoogheemraadschap staat geen wijziging in die toestand toe).

Naar aanleiding van een tweede vraag, licht de heer Postma van de ‘Stoemploeg’ van de Stichting Museum De Cruquius toe dat weliswaar de stoomketels van de Cruquius thans niet meer aanwezig zijn, maar dat de stoommachine nog in volle glorie is te bewonderen, waartoe hij alle aanwezigen hartelijk uitnodigt.

De voorzitter sluit om 21.42 uur de jaarvergadering.

Vastgesteld en getekend op 23 juni 2012 te Amsterdam

ir. P.B. de Bruijn, voorzitter

mr. A.A. Schulting, secretaris